

nkrf

6/25

Årgang 80

kontroll & revisjon

Les mer om:

- **Kontroll og tilsyn i et samfunnssikkerhetsperspektiv – kontrollutvalg og revisjon må lenger frem på banen**
- **Politiattest i barnehager: Kontroll, rettssikkerhet og behov for lovendring**
- **Kronikk: Lite korrupsjon – mer i gråsonen**

<p>2 25 år siden
Bjørn Bråthen</p> <p>3 Til forsvar for demokratiet – lokalt og globalt
Per Olav Nilsen, styreleder i NKRF – kontroll og revisjon i kommunene</p> <p>4 Kontroll og tilsyn i et samfunnsikkerhetsperspektiv – kontrollutvalg og revisjon må lenger frem på banen
Elisabeth Vik Aspaker, tidligere statsforvalter i Troms og Finnmark (2019-25) og var nestleder i Totalberedskapskommisjonen</p> <p>6 Politiattest i barnehager: Kontroll, rettssikkerhet og behov for lovendring
Bjørn H. Wikasteen, seniorrådgiver i K-Sekretariatet IKS</p> <p>8 Hva skjer?
Endringer i eiendomsskatteloven</p> <p>9 Lite korrupsjon – mer i gråsonen
Lise Spikkeland, spesialrådgiver i KS</p> | <p>12 Hva skjer?
Ny rapport: Hundrevis av innsynskrav aldri besvart
Nytt regelverk demper gebyrene
Skatteetaten reetablerer tjenester på egen plattform
NHOs kommune-NM: Sola er årets vinner – igjen Eierstyringsskolen
Ny rapport fra KS om uetisk atferd, korrupsjon og velferdskriminalitet
Cybersjekk – nytt verktøy skal øke cybersikkerheten
KS styrker arbeidet mot velferdskriminalitet
Skulle vært åpent møte under behandling av budsjettsak
Korrupsjon i offentlige anskaffelser
Norges best styrte kommuner – Kommuneindeksen 2025</p> <p>22 Oversikt over fagartikler i kontroll & revisjon 2025</p> <p>23 Nytt om navn
Vestfold og Telemark revisjon IKS
Romerike revisjon IKS</p> <p>23 Styrk rollen din i kontrollutvalget!</p> |
|---|--|

25 år siden...

Av Bjørn Bråthen

Isin lederartikkel i Kommunerevisoren nr. 6/2000 informerer styreleder Halvard Kleven fra den årlige Lederkonferansen, som den gangen var et rådgivende organ regulert i vedtektene for NKRFs styre og i tillegg til styrets sju medlemmer besto av komitelederne, lokalforeningslederne og servicekontorets direktør.

På forbundets 55-årsdag 27. oktober 2000 ga Lederkonferansen styret et klart mandat om å initiere og intensivere arbeidet med å etablere en stor landsdekkende enhet for kommunal revisjon i Norge.

- Mangel på vilje og evne til fornyelse er den største «trusselen» for ikke å overleve. Med dette har NKRF nå vist vilje til fornyelse, skriver Kleven. Han skriver videre om at Kommunenes Sentralforbund før Lederkonferansen, hadde gitt positive tilbakemeldinger til initiativet. Kommunal- og regionaldepartementet inviterte på sin side til dialog i forbindelse med arbeidet med en evaluering av kontroll- og tilsynsordningen i kommuneloven. Kleven beskrev disse signalene som svært positive og grunnleggende for det arbeidet styret igangsetter.

Styret etablerte en prosjektorganisasjon med Ole Kristian Rogndokken, rådgiver ved servicekontoret, som prosjektleder. En nærmere beskrivelse av prosjektet, som fikk navnet «Prosjekt for fornyelse av kommunal revisjon – PRO.REV.2001», fulgte som et eget bilag til denne utgaven av Kommunerevisoren.

Kleven skriver at:

Resultatet av prosjektet vil vise om vi også har evne til fornyelse – og derved lykkes! Det er en annen dag i morgen enn i dag. For å være på offensiven og beholde oppdrag og samtidig være forberedt på å møte de utfordringene som kommer, har vi liten tid.

Styret satte fristen for å utarbeide et prospekt for den nye organisering til 31. mai 2001. I beskrivelsen av prosjektet framkommer følgende ønsker med å samle all kommunal og fylkeskommunal revisjon i et selskap:

- Samordne og videre utvikle vår kompetanse for å kunne tilby tjenester av høy kvalitet til en konkurransedyktig pris
- Sikre revisjonens uavhengighet
- Etablere en desentralisert organisasjon som skal ivareta og videreutvikle den gode kontakten med kundene
- Ta i bruk ny kommunikasjons- og datateknologi for på en effektiv måte å yte alle kundene likeverdige tjenester
- Tilby medarbeiderne et attraktivt og kompetent arbeidsmiljø

Kleven informerer også om en annen viktig hendelse denne høsten. 1. november 2000 ble Foreningen for god kommunal regnskapsskikk (GKRS) stiftet. ●

Av **Per Olav Nilsen**, styreleder i NKRF – kontroll og revisjon i kommunene

Til forsvar for demokratiet – lokalt og globalt

I en tid preget av global uro, økende autoritære tendenser og svekket tillit til demokratiske institusjoner, må vi stille oss selv et avgjørende spørsmål: Hva holder det liberale demokratiet oppe – og hvilken rolle spiller kontroll og revisjon i dette bildet?

Det liberale demokratiet er under press. I USA ser vi hvordan president Donald Trump preger det politiske landskapet med retorikk som undergraver tilliten til valg og institusjoner. Høyesterettsavgjørelser og en voksende polarisering skaper usikkerhet om hvor robust det amerikanske demokratiet faktisk er.

I Europa har krigen i Ukraina aktualisert betydningen av demokrati og rettsstat i møte med autoritær aggresjon. Slike globale tendenser kan virke fjerne, men de er nærmere enn vi tror. Derfor bør vi være årvåkne her hjemme også.

Demokratiet fungerer best når det er åpent og ansvarlig. Det er her kontrollfunksjonen i kommunene får sin dype, og kanskje underkommuniserte, betydning.

Et velfungerende demokrati trenger ikke bare valg – det trenger kontroll. Kontrollutvalgene skal føre kontroll med kommunen på vegne av kommunestyret. De skal bidra til faktainformasjon om viktige kommunale oppgaver. Deres arbeid handler ikke bare om tall og rapporter, men om tillit, rettferdighet og ansvarlig styring.

Det er her kontrollfunksjonen i kommunene får sin dype, og kanskje underkommuniserte, betydning.

I lys av den geopolitiske uroen og den hjemlige utviklingen er det derfor mer aktuelt enn noensinne å styrke kontrollutvalgenes rolle i lokaldemokratiet.

Kontrollutvalgskonferansen 2026 er rett rundt hjørnet – og den er mer enn bare en møteplass. Den er et tydelig signal om at demokratiet må vedlikeholdes. Under overskriften «*Styrk rollen din i kontrollutvalget!*» samles medlemmer og ledere fra hele landet 27. og 28. januar til faglig påfyll og verdibasert refleksjon. Blant de mest sentrale spørsmålene står: Hvordan kan kontrollarbeidet tilpasses en virkelighet preget av digitalisering, klima-

omstilling og økende gap mellom det vi alle forventer av kommunen vår og det som er mulig å gjennomføre?

Kommunekommisjonen kommer på Kontrollutvalgskonferansen! Deres mandat er å foreslå endringer i statens styring av kommunesektoren som legger til rette for god ressursbruk, fleksibel bruk av personell og effektiv oppgaveløsning i kommunesektoren. Kommisjonen skal også vurdere og foreslå tiltak om det er andre forhold som binder kompetanse unødvendig, bidrar til unødvendig høye kostnader eller lite effektiv oppgaveløsning i kommuner og fylkeskommuner. Her kan kontrollutvalgene bidra gjennom de forvaltningsrevisjonene og eierskapskontrollene de bestiller av revisjonen.

Når kunstig intelligens tas i bruk i offentlig forvaltning, utfordres også personvernet og de etiske grensene. Kontrollutvalgene må spørre: Brukes teknologien forsvarlig? Hvem har ansvaret når algoritmene feiler? På samme måte må kontrollutvalgene være bevisste kommunens eierskap i selskaper, og se på de som en del av det totale tjenestetilbudet kommunen yter til sine innbyggere.

Grønn kontroll og revisjon åpner også et nytt kapittel: Hvordan sikre at kommunene følger opp sine egne klimaambisjoner, ikke bare i planer, men i praksis? Og hva betyr det å være en etisk kommune – i møte med press, prioriteringer og kryssende hensyn?

Alt dette – og mer til – blir tema på Kontrollutvalgskonferansen 2026!

Det finnes ingen garanti for at demokratiet består av seg selv. Det må forsvares, gjennom aktiv deltakelse og åpen kritisk kontroll. Tillit er demokratiets valuta, og kontrollutvalgene er en del av den infrastrukturen som gjør denne tilliten mulig. Ikke bare ved å avdekke feil, men ved å bidra til forbedring og utvikling i kommunene.

Kontrollutvalgskonferansen 2026 er derfor mer enn et fagseminar. Vi skal bruke to dager i januar til å styrke det som binder oss sammen: fellesskap, åpenhet – og folkestyre.

Vel møtt til Kontrollutvalgskonferansen – og velkommen til en møteplass for forbedring og utvikling i kommunene. ●

Foto: Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Lars Ake Andersen

Av **Elisabeth Vik Aspaker**, tidligere statsforvalter i Troms og Finnmark (2019-25) og var nestleder i Totalberedskapskommisjonen

Kontroll og tilsyn i et samfunnssikkerhetsperspektiv – kontrollutvalg og revisjon må lenger frem på banen

Dagens sikkerhetspolitiske situasjon er den mest alvorlige siden andre verdenskrig og er blitt gradvis mer tilspisset etter at Russland gikk til fullskala krig mot Ukraina.

Europa og Norge rammes av stadig nye trusler og hendelser som forstyrrer kritiske samfunnsfunksjoner. Sabotasje av rørledninger, hacking, bortfall av e-kom og strøm, GPS-jamming og spoofing og bruk av droner som lammer flytrafikk, gir et samlet trusselbilde som må tas på største alvor.

Regjeringen har varslet at krig i Europa og en farligere nabo i øst vil påvirke norske prioriteringer i tiden fremover.

Siden 2023 har vi fått Forsvarskommisjonens og Totalberedskapskommisjonens rapporter med en lang rekke anbefalinger og som peker på etterslep og et stort behov for å investere mer i Totalforsvaret.

Stortinget har vedtatt en ambisiøs langtidsplan for Forsvaret, men har ikke på samme måte fulgt opp Totalberedskapsmeldingen slik at sivilsamfunnet kan settes i stand til å fylle sin rolle i Totalforsvaret. Det er nødvendig å øke motstandskraften i hele samfunnet for å kunne ivareta sivilbefolkningens behov i hele krisespekteret, og dessuten imøtekomme Forsvarets og allierte styrkers behov ved øvelser og i en sikkerhetspolitisk krise- og krigssituasjon, slik vi har forpliktet oss til gjennom Nato-medlemskapet.

Nasjonal sikkerhet angår alle

Regjeringen presenterte før sommeren *Nasjonal sikkerhetsstrategi*, og fulgte dermed opp en felles anbefaling fra de to kommisjonene. Strategien slår fast at arbeidet med nasjonal sikkerhet krever innsats fra oss alle, sitat: «Samfunnet må bli mer motstandsdyktig. Vi må forstå truslene vi står overfor. Vi må sammen redusere våre sårbarheter og styrke evnen til å håndtere mer alvorlige hendelser.»

Å holde Norge sikkert og trygt er det viktigste i tiden som kommer. Det er i dette perspektivet også kontrollutvalg og revisjon kan og bør ha en tydeligere rolle. Det handler om så grunnleggende verdier som å sikre et

fritt og selvstendig Norge, et sterkt demokrati og et trygt og tillitsfullt samfunn.

Kommunene er grunnmuren

Kommuner og fylkeskommuner er underlagt Sikkerhetsloven og har ansvar for en rekke samfunnskritiske funksjoner og tjenester. Kommunene er videre pålagt et særlig ansvar gjennom Sivilbeskyttelsesloven. Paragraf 3 stiller f.eks. krav om helhetlig og systematisk samfunnssikkerhetsarbeid der de langsiktige målene bør være forankret og godt kjent i kommunen. Det er viktig at både den politiske og administrative ledelsen i kommunen forstår hva dette ansvaret innebærer.

Totalberedskapskommisjonen er tydelig på at grunnleggende beredskap bygges nedenfra, i kommunen der folk bor. Kommunene har en nøkkelrolle i å sikre innbyggernes ve og vel, i fred, krise og dersom krig skulle ramme Norge.

Kommunene organiserer sitt beredskapsarbeid på ulike måter. De færreste kommunene har beredskapsledere i halv stilling eller mer. Beredskapsansvaret er oftest tillagt kommunedirektøren eller en leder på nivået under.

Det er for stor strekk i laget, og Totalberedskapskommisjonen har særlig to anbefalinger for å styrke det lokale beredskapsarbeidet;

- 1) det tilføres ressurser tilsvarende 0,5 stilling per kommune for å gi arbeidet med beredskap nødvendig prioritet i årene fremover.
- 2) alle kommuner skal ha et lokalt beredskapsråd, eventuelt gjennom interkommunalt samarbeid. Rådet skal bestå av nøkkelaktører fra kommunen, andre offentlige etater, frivilligheten og næringslivet og skal møtes regelmessig, planlegge og øve sammen for å forsterke evnen til lokal krisehåndtering.

Regjering og Storting har vedtatt at lokale beredskapsråd gjøres lovpålagt. Forslaget om å styrke kommunene med mer dedikert beredskapspersonell er derimot ikke blitt fulgt opp.

Det er viktig at både den politiske og administrative ledelsen i kommunen forstår hva dette ansvaret innebærer.

Tillit og åpenhet

Tillit til hverandre og til myndighetene er et viktig lim i samfunnet og er med på å gjøre oss mer motstandsdyktige. Erfaringer fra pandemien viste oss betydningen av høy grad av tillit mellom befolkning og myndigheter og hvordan dette bidro til mer effektiv krisehåndtering. Som innbyggere innrettet vi oss etter svært inngripende tiltak, fordi vi hadde tillit til myndighetenes vurderinger.

Men denne tilliten kan vi ikke ta for gitt. Det er derfor viktig at innbyggerne er trygge på at myndigheter på alle nivåer tar sitt beredskapsansvar på alvor og viser nødvendig åpenhet. Dette må alle folkevalgte ta innover seg, og det er til syvende og sist de folkevalgte som må stå til ansvar overfor velgerne for sine prioriteringer.

Lenger frem på banen

Under Stortingets behandling av meldingen om totalberedskap ble det konkludert med at flere må bruke mer tid og ressurser på sikkerhet. I et kontrollperspektiv bør derfor oppfølging av planer og beslutninger knyttet til samfunnssikkerhet og beredskap vies større oppmerksomhet.

Kontrollutvalget skal overvåke offentlig forvaltning for å sikre at lover og regler blir fulgt og sørge for at offentlige ressurser blir brukt på en effektiv og korrekt

måte. Å holde orden på dette er fundamentalt for tilliten i samfunnet. Hensikten med kontroll og tilsyn er å få bedre innsikt og kunnskap om risiko og svikt, identifisere forbedringspunkter og utviklingsbehov.

Kommunen har ansvaret for en rekke kritisk samfunnsfunksjoner og oppgaver. Blant de aller viktigste er å ta vare på innbyggerne i en krisesituasjon. Det tilsier at her må tilsyn og kontroll lenger frem på banen!

Statsforvalteren har som en av sine høyt prioriterte oppgaver å gi veiledning og føre tilsyn med at kommunene har oppdaterte beredskapsplaner som bygger på helhetlige ROS-analyser og skal bidra til gjennomføring av øvelser.

Det er likevel et faktum at kontrollutvalg og revisjon er tettere på kommunen i det daglige. Dersom disse organene vil engasjere seg i hva som skjer mellom tilsynene, kan det være et viktig supplement til statsforvalterens oppfølging av kommunen og gi verdifull beslutningsstøtte til de folkevalgte på et svært sensitivt område. Av særlig betydning er det hvordan også beredskapsplaner og -tiltak følges opp ved de årlige budsjettbehandlingene.

Totalforsvarsåret 2026

Mange kommuner er i gang og har tatt lange steg i beredskapsarbeidet etter at Ukrainakrigen var et faktum. Egenberedskap er kommet i fokus på alle nivåer i forvaltningen, og arbeidet med Totalforsvaret står høyt på den nasjonale dagsorden.

Hensikten med kontroll og tilsyn er å få bedre innsikt og kunnskap om risiko og svikt, identifisere forbedringspunkter og utviklingsbehov.

2026 er utpekt til Totalforsvarsåret, og det planlegges med ulike aktiviteter og øvelser, som vil involvere bredt. Da forventes det at hele kommunefamilien stille på startstreken best mulig forberedt.

Som et viktig redskap for kommunestyret bør kontrollutvalget derfor se det som en naturlig oppgave å få kartlagt status for den kommunale beredskapen, om planverket er oppdatert og hvordan planer er gjort kjent innad i organisasjonen og for innbyggerne der det er relevant.

Dette vil gi kommunestyret et grunnlag for å agere dersom det avdekkes svakheter og behov for nye tiltak. Målet må være å bidra til at kommunen er best mulig rigget og i stand til effektiv krisehåndtering ved fremtidige hendelser – også de mest alvorlige. ●

Av **Bjørn H. Wikasteen**,
seniorrådgiver i K-Sekretariatet IKS

Politiattest i barnehager: Kontroll, rettssikkerhet og behov for lovendring

I forbindelse med en forvaltningsrevisjon av kvalitet i barnehager dukket spørsmålet om rutiner rundt kontroll av politiattest ved ansettelser. I denne artikkelen belyses bakgrunnen for kravet, gjeldende regler, utfordringer, kontrollutvalgets rolle og behovet for lovendring.

Det kom frem i saken at kommunene ikke har hjemmel til å avkreve politiattest fra tiden før søkeren bosatte seg i Norge. Med tanke på at om lag 25 prosent av de ansatte i barnehager i Norge ikke er norske statsborgere, reiser dette flere spørsmål.

Kravet om politiattest for ansatte i norske barnehager har vært gjeldende siden 2006, da det ble innført gjennom barnehageloven § 19. Dette kravet ble ytterligere skjerpet og presisert i en ny forskrift som trådte i kraft 1. desember 2015.

Bakgrunnen for innføringen og senere skjerping av kravet var først og fremst hensynet til barnas sikkerhet og trygghet. Barn i barnehage er en særlig sårbar gruppe, og det ble ansett som nødvendig å sikre at ingen skal jobbe i barnehager dersom man har dom for seksuelle overgrep, besittelse av barneporno, vold og narkotikakriminalitet.

Den oppdaterte forskriften fra 2015 kom som svar på flere utfordringer, herunder manglende kontroll av korttidsvikarer, som tidligere kunne jobbe uten politiattest. Behov for mer informasjon i politiattesten, slik at også personer med annen alvorlig kriminalitet kunne vurderes som uegnet. Mulighet for kommunene å innhente oppdaterte opplysninger om ansatte som allerede var i jobb.

Daværende kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen uttalte i forbindelse med forskriftsendringen at målet var å gjøre det tryggere for barna og mer oversiktlig for foreldre og barnehageeiere.¹

I 2025 er det registrert 97 457 ansatte i norske barnehager. Andelen med innvandrerbakgrunn har økt, og det anslås at rundt 25 prosent av de ansatte har innvandrerbakgrunn, altså ca. 24 000 personer. Dette inkluderer også personer med dobbelt statsborgerskap og personer som har fått norsk statsborgerskap etter innreise.²

Det finnes ikke offentlig statistikk som skiller ut hvor mange av disse som ikke har norsk pass, men det

er kjent at mange jobber i barnehage uten å ha norsk statsborgerskap.

Kravet om politiattest for ansatte i barnehager er et viktig virkemiddel for å beskytte barn mot overgrep og sikre trygghet i omsorgssituasjoner. Barnehageloven § 30 og tilhørende forskrift fastslår at alle som skal ansettes, både fast og midlertidig, må fremlegge politiattest før tiltredelse. Men dagens regelverk har svakheter, særlig når det gjelder kontroll av utenlandske arbeidstakere.

Men dagens regelverk har svakheter, særlig når det gjelder kontroll av utenlandske arbeidstakere.

Kravet gjelder alle som skal arbeide i barnehage, uavhengig av stillingstype eller varighet. Dette inkluderer fast ansatte, vikarer og midlertidige ansatte, studenter og elever i praksis. Barnehageeier har ansvar for å innhente og vurdere politiattesten før tiltredelse.

I forvaltningsrevisjonen ble det avdekket at kommunen hadde innhentet politiattest for ansatte i barnehage, men at dette ikke ble dokumentert i saksbehandlings-systemet før etter at vedkommende hadde tiltrådt stillingen. Dette betyr at kontrollen faktisk var gjennomført, men ikke registrert i tide.

Siden politiattesten etter regelverket kun skal fremvises og ikke lagres, er det desto viktigere at tidspunktet for fremvisning blir dokumentert korrekt og umiddelbart. Manglende registrering svekker både sporbarheten og etterlevelsen av kravene til forsvarlig saksbehandling.

¹ <https://journalen.oslomet.no/nb/innenriks/2015/11/nye-krav-til-politiattest-i-barnehage>

² <https://www.ssb.no/utdanning/barnehager/statistikk/barnehager>

Foto: BBC Creative / Unsplash.

Utdanningsdirektoratet (Udir) har følgende uttalelse om kravet til politiattest fra andre land³:

Som hovedregel er det krav om å legge frem en norsk politiattest etter politiregisterloven. En politiattest fra EØS-land kan bare likestilles med norsk politiattest der det er et krav om botid i loven. Dette følger av politiregisterloven § 36, jf. forskrift til politiregisterloven § 28-2. Det er ikke et krav om botid i Norge for å jobbe i skole eller i barnehage. Det vil si at det bare er norsk-politiattest som skal legges frem ved tilsetting i skole eller barnehage. Det er ikke adgang til å kreve attester fra utenlandske søkeres hjemland. Søkere kan heller ikke frivillig legge frem attest fra andre land. Forståelsen av politiregisterloven er avklart med Politidirektoratet.

Tolkningen til Udir medfører at barnehageeier ikke kan kreve politiattest fra søkerens hjemland. Søker kan ikke frivillig legge frem utenlandsk attest. Det er ikke adgang til å bruke utenlandske attester som supplement. Det oppgis ingen begrunnelse for dette standpunkt annet enn at Politidirektoratet er enig.

Denne tolkningen – som utelukker bruk av utenlandske attester – undergraver formålet med lovendringen. Barnas trygghet svekkes når personer som nylig har kommet til Norge, ikke kan dokumentere sin vandel fra tidligere opphold.

Jeg kan ikke se det finnes rettskildemessig dekning for tolkningen til Udir.

Norske statsborgere kontrolleres strengere enn enkelte utenlandske arbeidstakere, noe som kan oppleves som urimelig forskjellsbehandling. Arbeidsgivere og foreldre mister tillit til systemet når det finnes åpenbare kontrollhull.

Formålet med politiattestkravet er å beskytte barn mot overgrep og sikre trygghet i omsorgssituasjoner. Dette er eksplisitt formulert i barnehageloven og lovforarbeidene. Det er betenkelig at politiattesten kun dekker tiden etter innreise til Norge.

Kravet til politiattest er et av få eksempler på yrkesforbud i Norge. Det er ikke anledning til å ansette en person som er dømt for misbruk av barn. Dette kravet bør etter min vurdering gjelde uansett om handlingen er begått i tiden før innreise til Norge.

Formålet med lovendringen var å styrke barns rettssikkerhet. Både Udir og departementet bør vurdere om hensynet til barnas sikkerhet veier tyngre enn hensynet til retts teknisk enkelhet og lik praksis. Ved

³ <https://www.udir.no/regelverkstolkninger/barnehage/politiattest/politiattest-fra-andre-land/>

motstrid mellom krav i lov og i forskrifter skal som kjent lovens formål gå foran. Jeg kan ikke se det finnes rettskildemessig dekning for tolkningen til Udir.

Kontrollutvalget i kommunen har ansvar for å føre tilsyn med at kommunen følger lover og forskrifter. Utvalget kan be om redegjørelse fra barnehagemyndigheten om praksis rundt politiattest. Kontrollutvalget kan iverksette en forvaltningsrevisjon eller undersøkelser om praksis og deretter rapportere til kommunestyret.

Kontrollutvalget i kommunen kan ta opp saken som del av sitt kontrollansvar og anbefale at kommunestyret vurderer behov for avklaring eller lovendring. Ettersom kommunen også er tilsynsmyndighet, er behov for en rettsavklaring klart til stede.

Det er allerede utfordrende å rekruttere nok ansatte til barnehagene. En skjerping av kravene kan gjøre det enda vanskeligere. Men barnas trygghet må veie tyngst. Foreldre må kunne stole på at alle ansatte er kontrollert og ikke har bakgrunn som kan utgjøre en risiko.

Her bør det jobbes for en lovendring som sikrer like regler for alle, uavhengig av statsborgerskap eller botid i Norge. ●

Bjørn H. Wikasteen er jurist og har jobbet som seniorrådgiver i K-Sekretariatet siden 2017.

Endringer i eiendomsskatteloven

Med virkning fra skatteåret 2026 får boliger og fritidsboliger ikke lenger «dobbel reduksjonsfaktor» før eiendomsskatten skrives ut.

Med virkning fra skatteåret 2020 ble det innført en obligatorisk reduksjonsfaktor på 30 prosent på boliger og fritidsboliger. Dette innebærer at eiendomsskattegrunnlaget skal reduseres med 30 prosent før eiendomsskatten skrives ut.

Forholdet mellom obligatorisk og lokal reduksjonsfaktor har blitt behandlet av domstolene. Kommunene fikk ikke gehør for sin tolkning av regelverket om at loven måtte forstås slik at den obligatoriske reduksjonsfaktoren konsumerte den lokale reduksjonsfaktoren. Dette var begrunnet blant annet i uttalelser fra Finansdepartementet.

Det framgår nå av lovteksten at det bare skal benyttes lokal reduksjonsfaktor på boliger og fritidsboliger, dersom denne er høyere enn den obligatoriske reduksjonsfaktoren.

Et borettslag tok ut stevning mot Elverum kommune og hevdet at de skulle ha tilordnet både den obligatoriske og den lokale reduksjonsfaktoren. Eidsivating lagmanns-

rett avsa dom i saken 9. oktober 2023 og fant at borettslaget, som hadde fått eiendomsskattegrunnlaget som formuesgrunnlag fra Skatteetaten, skulle tilordnes den lokale reduksjonsfaktoren, i tillegg til den obligatoriske.

Som følge av denne dommen er det vedtatt endringer i eiendomsskatteloven §§ 8 A-2 fjerde ledd og 8 C-1 tredje ledd. Det framgår nå av lovteksten at det bare skal benyttes lokal reduksjonsfaktor på boliger og fritidsboliger, dersom denne er høyere enn den obligatoriske reduksjonsfaktoren.

Eiendomsskatteloven § 8 A-3 fjerde ledd lovfester i tillegg den lokale reduksjonsfaktoren, og slår fast at denne må ligge fast i hele takstperioden.

Som følge av lovendringen, vil kommuner som har vedtatt lokal reduksjonsfaktor, og bruker Skatteetatens formuesgrunnlag ved eiendomsskatteutskrivningen, få økte eiendomsskatteinntekter fra og med skatteåret 2026, dersom det ikke er endring i andre forhold.

Dette bør ifølge KS hensyntas ved kommunenes budsjettarbeid. ●

[Lenke til Lov om endringer i eiendomsskattelova: lovdata.no/lov/2025-06-20-60](https://lovdata.no/lov/2025-06-20-60)

Av **Lise Spikkeland**, spesialrådgiver i KS

Lite korrupsjon – mer i gråsonen

Få ordførere og kommunale ledere har erfart at egen kommune er berørt av korrupsjon. Få har erfaringer med organisert velferds-kriminalitet. Men det er ingen grunn til å lene seg tilbake, for situasjoner i gråsonen og forventinger om uetisk adferd er utbredt.

Vi bør jobbe mer med bevisstgjøring, risikovurdering og åpenhet i beslutningsprosessene.

Det handler om tillit

Tillit er selve grunnmuren i det norske demokratiet. Kommuner og fylkeskommuner forvalter store ressurser og har ansvar for grunnleggende velferdstjenester. Når tilliten utfordres av uetisk atferd og korrupsjon, står ikke bare økonomiske verdier på spill – men også innbyggernes tro på at fellesskapet fungerer.

Innbyggernes oppfatning av kommunen står i kontrast til de erfaringer ordførere og ledere selv har. I en undersøkelse fra DFØ svarer over halvparten at de tror det skjer ulike former for korrupsjon i egen kommune. Det er et problem. Kommunene må vise at arbeidet med å hindre korrupsjon står høyt på dagsorden, og at likebehandling av innbyggere er en kjerne i norsk forvaltningspraksis.

Få erfaringer med korrupsjon

For å få et oppdatert bilde har KS for femte gang fått gjennomført en spørreundersøkelse blant ordførere og kommunale ledere. Vi har spurt om korrupsjon, uetisk atferd – og for første gang også om velferds-kriminalitet.

Funnene fra årets undersøkelse er på noen måter oppløftende: få melder om direkte erfaringer med korrupsjon. Av de som har svart er det under to prosent av kommunedirektørene og en prosent av ordførere som har rapportert om korrupsjonshendelser de siste årene.

Blant kommunalsjefene er andelen høyere - åtte prosent har vært berørt av én eller flere hendelser. Mange av disse tilfellene handler imidlertid om habilitetsutfordringer, misbruk av stilling eller forsøk på press, altså forhold som ikke nødvendigvis faller inn under straffelovens bestemmelser om korrupsjon.

Uetisk atferd mer utbredt

Uetisk atferd kan handle om alt fra urettmessig favorisering av aktører, omgåelse av regelverk, til bruk av offentlige midler i strid med regler og prioriteringer. Ofte er det saker i gråsonen. Slik press er langt mer vanlig enn spørsmålet om korrupsjon. Over 30 prosent av kommunedirektørene har erfart dette i 2024, mens over halvparten kommunalsjefene har opplevd forventninger om uetisk atferd de siste tre årene. Blant ordførere er det 37 prosent som oppgir det.

Lite endring over tid

KS har gjennomført denne undersøkelsen jevnlig. Sammenlignet med tidligere er det få endringer i det overordnede bildet. Omfanget er omtrent det samme, og områder forbundet med risiko går igjen.

Presset kommer oftest fra virksomheter innen bygg og anlegg, eiendomsforvaltning og grunneiere. Tilsvarende vurderes risikoen for korrupsjon som størst innenfor areal-, plan- og byggesaksområdet, samt eiendom. Her står store verdier på spill, og beslutninger kan

Øvrige kronikører:

Foto: Riksrevisjonen

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen
Riksrevisor

Foto: TI Norge

Tor Dølvik, spesialrådgiver i Transparency International Norge og medlem av Kommunesektorens etikkutvalg

Foto: Kommunal Rapport

Agnar Kaarbø, politisk redaktør i Kommunal Rapport

Foto: Revisorforeningen

Karen Kvalevåg, administrerende direktør i Revisorforeningen

ha stor økonomisk betydning for enkeltaktører. I årets undersøkelse framgår det tydeligere enn før at press mot ansatte også kan komme fra politikere.

Behov for høy bevissthet om velferds kriminalitet

At det store bildet viser få endringer, må ikke hindre årvåkenhet for hvordan kriminelle finner nye veier. Velferds kriminalitet har de senere år vært en stor utfordring i vårt naboland Sverige. KS sin undersøkelse viser at organisert velferds kriminalitet oppfattes som et lite problem i norske kommuner. Samtidig peker enkelte områder seg ut som særlig sårbare – som ytelser fra Nav, kommunale boligjenester og BPA-ordningen. Det er samtidig uklart om dette dreier seg om organisert og systematisk

utnyttelse eller mer om trygdesvindler fra enkeltpersoner, for svært få mistenker at kriminelle nettverk står bak.

Sett etikk på dagsorden!

Vi har et godt rammeverk for å forebygge og håndtere korrupsjon og andre former for kriminalitet i norske kommuner. Utfordringene knyttes mer til praktisk etterlevelse, for eksempel trekkes spørsmål omkring habilitet ofte fram. Kommunene selv peker også på behovet for økt innsats med risikovurderinger. Vi trenger løpende kunnskap om utfordringsbildet. Det som framkommer i undersøkelsen fra KS er en god anledning til å sette arbeidet med etikk og antikorrupsjon på dagsorden i egen kommune. ●

Aktuelle kurs nå ...

Når	Hva	Hvor
3. nov.	Kommunalt planverk	Digitalt
5. – 6. nov.	NKRFs Lederkonferanse 2025	Lillestrøm
13. nov.	Hva er god eierstyring Nyhet!	Digitalt
17. nov.	Kommunedirektørens internkontroll – ledelse og virksomhetsstyring	Digitalt
18. nov.	Forvaltningsloven	Digitalt
18. – 19. nov.	Fagtreff for regnskapsrevisorer 2025	Gardermoen
26. – 27. nov.	Finans- og gjeldsforvaltning i kommuner og fylkeskommuner	Digitalt
28. nov.	Offentleglova	Digitalt
2. des.	Habilitet	Digitalt
3. – 4. des.	Kvalitative metoder i forvaltningsrevisjon	Gardermoen
5. des.	Revisjon av stiftelser Nyhet!	Digitalt
10. des.	Revisjon og kontroll av kommunale investeringsprosjekter	Digitalt
11. des.	Skriv godt og jobb smart med KI	Digitalt
13. – 15. jan.	Revisjon av årsregnskapet	Digitalt
Når	Hva	
eKurs	Forenklet etterlevelseskontroll av økonomiforvaltningen – erfaringer og tips	
eKurs	Intro - nyansatte	
eKurs	Kommuneregnskapet på 90 minutter	
eKurs	Intro – revisjonskriterier	
eKurs	Intro – juridisk metode	
eKurs	Revisjon av regnskap for kirkelige fellesråd og menighetsråd	
eKurs	Mislighetsrettet arbeid og hvitvasking ved revisjon av kommuner	
eKurs	Håndtering av henvendelser til kontrollutvalget	
eKurs	Innføring i merverdiavgift	
eKurs	Intro – kommuneregnskap	
eKurs	Intro – forvaltningsrevisjon	

Gå til nkrf.no/kurs eller bruk QR-koden for å lese mer om kursene og for å melde deg på.

...for faglig oppdatering

Eksempelmal i Descartes:

Av revisorer – for revisorer

NKRF har utviklet en felles eksempelmal i Descartes for revisjon av kommuner og fylkeskommuner. Målet er klart: å bidra til mer enhetlig og effektiv praksis – der vi fortsatt ivaretar profesjonalitet i tråd med god kommunal revisjonsskikk.

Eksempelmalen gir et solid utgangspunkt, men den erstatter ikke revisors faglige skjønn. Hver kommune er unik, og malen må alltid tilpasses lokale forhold og risikobilde.

Forankret i fagmiljøet – utviklet i fellesskap

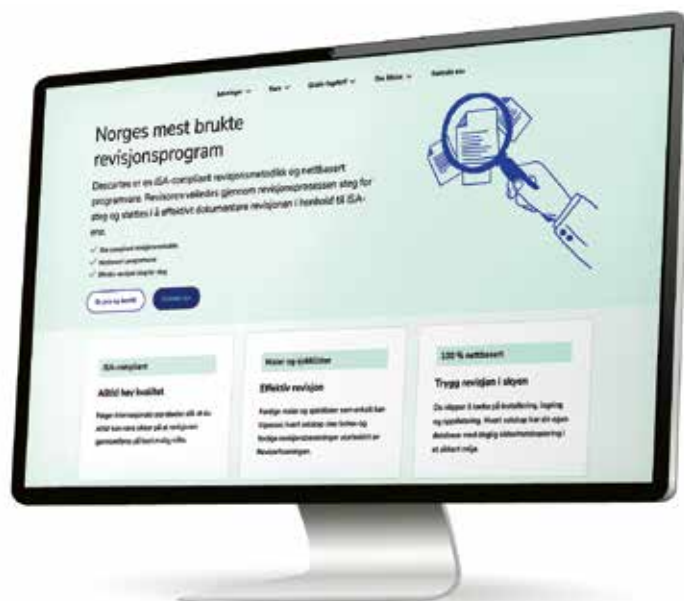
Arbeidet er initiert av fire revisjonsenheter og kvalitetssikret i samarbeid med NKRFs fagkomiteer og Sant revisjon AS. Resultatet er en gjennomarbeidet og praktisk mal – utviklet av og for profesjonelle revisorer.

Effektiv og risikobasert revisjon

Malen hjelper deg med å holde den røde tråden fra risikovurdering til revisjonshandlinger. Den legger til rette for presise vurderinger, fornuftig bruk av kontrolltesting og dokumentasjon av mislighetsrisiko

Et levende verktøy i utvikling

Dette er versjon 1.0 – og bare begynnelsen. NKRF vil videreutvikle malen i takt med endringer i fag og sektor. Vi ønsker innspill fra medlemmene for å gjøre verktøyet enda bedre.

For mer info, se NKRF.no

NKRFs revisjons- og regnskapskomite:

Flott at det kommer en mal eller et utgangspunkt for revisjon av kommuner. Tusen takk til de som har tatt initiativet! Vår komite har sett på malen og gitt innspill som er hensyntatt. Komiteen er opptatt av at alle leser brukerveiledningen og tar med seg at utgangspunktet for bruken av malen er at revisors skjønn og kunnskap om kommunen er det viktigste grunnlaget for å kunne bruke malen riktig.

Ny rapport: Hundrevis av innsynskrav aldri besvart

Ifølge en undersøkelse fra Pressens offentlighetsutvalg registrerte ni av landets ti statsforvaltere i fjor 443 klager på manglende svar på innsynskrav fra landets kommuner og kommunale organer.

Pressens offentlighetsutvalg har undersøkt om kommuner unnlater å svare på henvendelser fra borgere og media. Deres funn viser at kommunene altfor ofte lar innsynskrav og forespørsler gå i glemmeboken.

Pressens offentlighetsutvalg har undersøkt hvor mange klager statsforvalterne fikk til behandling i 2024 på grunn av kommunens manglende svar på innsynskrav.

Undersøkelsen avdekker at det i 2024 var snakk om minst 443 slike saker fra ni av landets ti statsforvaltere. Det er 168 forskjellige kommuner, fylkeskommuner og kommunale organer i materialet. Noen av dem er sterkt overrepresentert.

I mange av sakene er det snakk om klare lovbrudd. Det er ofte vanlige innbyggere som har bedt om innsyn i dokumenter. Det kan være avviksmeldinger fra eldreomsorgen, reguleringsplaner, støymålinger og vei- og trafikksikring. Flere av dem hadde ventet i flere måneder, før de selv kontaktet statsforvalteren som klageorgan.

I rapporten framgår det at det trolig er snakk om toppen av et isfjell, fordi det sannsynligvis bare er de mest ressurssterke og interesserte innsynssøkerne som benytter seg av muligheten til å klage manglende svar inn til statsforvalteren.

I forbindelse med presentasjonen av rapporten på Åpenhetsseminaret 2025 (opptak tilgjengelig på nettsiden til Pressens Offentlighetsutvalg: presse.no/np-nyhet/opptak-fra-apenhetsseminaret/) ble det trukket fram følgende **årsaker**:

- Innsynskrav utenfor postlistene er overrepresentert
- Tekniske problemer og systemsvikt

I mange av sakene er det snakk om klare lovbrudd.

- Feil eller mangelfull arkivering
- Komplekse innsynskrav/personvern
- "Inkurier"
- Manglende ressurser

Pressens offentlighetsutvalg har følgende **observasjoner og forslag til tiltak**:

- Kommunen må ha oversikt over innsynskrav og klagesaker, og skriftlige rutiner for behandling av innsynskrav
- Innsynskrav som kommer inn på annet vis enn via postlistene må fanges opp og følges opp bedre
- Fulltekstpublisering fører til færre innsynskrav og klager
- Vurdere lovendringer, for eksempel lovfeste tidsfrister for behandling av innsynskrav og innføre sanksjoner for brudd på loven •

Rapporten "Når du ikke en gang får svar" kan lastes ned fra nettsiden til Pressens Offentlighetsutvalg (pdf): presse.no/wp-content/uploads/2025/09/Rapport-om-manglende-svar-pa-innsynskrav-2109.pdf

NKRFS konferansetilbud:

- NKRFs Lederkonferanse 2025 | 5. – 6. november, Lillestrøm
- Fagtreffet for regnskapsrevisorer 2025 | 18. – 19. november, Gardermoen
- NKRFs Kontrollutvalgskonferanse 2026 | 27. – 28. januar, Gardermoen
- Arena for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2026 | 18. – 19. mars, Oslo
- KOMØK 2026 | 28. – 29. mai | Gardermoen
- NKRFs fagkonferanse 2026 | 11. – 12. juni, Trondheim
- Den 36. Nordiske Revisorkonferansen | 30. aug. – 1. sep. 2026, Stockholm
- Samling for kontrollutvalgssekretariater 2026 | 20. – 21. oktober, Ålesund

 kontroll og revisjon i kommunene

– på nett for eierskapskontroll

Sett av datoene i kalenderen nå – vel møtt!

– kontroll og revisjon i kommunene

For nærmere informasjon og påmelding

→ nkrf.no/kurs

Nytt regelverk demper gebyrene

Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) har vedtatt lenger nedbetalingstid for investeringer for vann og avløp, og endrer renten på gebyrene. Endringene påvirker hva kommunene kan ta i vann- og avløpsgebyrer.

De nye reglene har vært ut på høring og fikk bred støtte i denne. Endringene vil gjelde fra og med budsjett- og regnskapsåret 2026.

Et grovt anslag fra KDD er at endringene på kort sikt vil gi lavere gebyrer på om lag 450 kroner per tilknyttet innbygger i gjennomsnitt, sammenlignet med dagens regler. Beløpet er usikkert og vil variere fra kommune til kommune.

Kommunene kan dekke kostnadene på vann- og avløpstjenester gjennom gebyrene fra innbyggerne. Når de investerer i anlegg og ledningsnett, nedbetales investeringene over hele levetiden. Endringene innebærer at nedbetalingstiden forlenges fra 40 til 80 år for ledningsnett og fra 20 til 40 år for visse anlegg innen vann- og avløpstjenesten, slik som renseanlegg og pumpestasjoner.

Gjennom gebyrene kan kommunene også få dekket rentekostnadene som følger med at investeringene

nedbetales over tid. Renten som kommunene skal bruke når de beregner disse rentekostnadene, blir også endret og skal fra neste år være 3 måneders NIBOR pluss 0,7 prosentpoeng.

For kommunene reduserer dette renterisikoen siden gebyrene for innbyggerne vil samsvare bedre med rentebetingelsene kommunene har på sine lån.

Departementets veiledere for hhv. selvkostforskriften og budsjett- og regnskapsforskriften er oppdatert med de vedtatte endringene. ●

[Lenke til KDDs informasjonsskriv om forskriftsendringene: regjeringen.no/no/dokumenter/informasjonsbrev-endring-i-budsjett-og-regnskapsforskriften-og-selvkostforskriften/id3120006//](https://regjeringen.no/no/dokumenter/informasjonsbrev-endring-i-budsjett-og-regnskapsforskriften-og-selvkostforskriften/id3120006//)

Skatteetaten reetablerer tjenester på egen plattform

I forbindelse med at det jobbes med ny versjon av Altinn (Altinn 3), vil Skatteetaten reetablere alle sine tjenester på skatteetaten.no i løpet av 2025. Tjenestene vil benytte fellesløsninger fra Altinn, herunder spesielt tilgangsstyring.

Alle som benytter Skatteetatens tjenester, bør sette seg inn i endringene som kommer i god tid før årsskiftet 2025/2026 og gjennomføre nødvendige tilpasninger.

Delegeringer gjort i dagens Altinn må gjøres på nytt.

Endringene omfatter blant annet tjenester som tredjepartsopplysninger, aksjonærregisteroppgaven, A-ordningen, innkreving, toll mv. Tjenester som allerede er modernisert, som skattemeldingen og mva-meldingen, får etter planen ingen tekniske endringer, men blir berørt av overgang til ny tilgangsstyring.

Endringene i tilgangsstyring innebærer at dagens Altinn-roller vil erstattes av tilgangspakker. Dele-

geringer gjort i dagens Altinn må gjøres på nytt. Unntaket er roller man har fått via Enhetsregisteret og spesialroller for regnskapsførere og revisorer som er planlagt automatisk overført. Skatteetaten jobber med en veileder for regnskapsførere, revisor og rådgiver hvor det trinn for trinn blir beskrevet hva som må gjøres.

Skatteetaten skal være ferdig med reetableringen innen årsskiftet 2025/2026. Altinn 3 skal være ferdig innen juni 2026. Dagens Altinn-roller vil imidlertid bli videreført ut 2026. ●

[Les mer om endringene på Skatteetatens nettsider: skatteetaten.no/samarbeidspartnere/reetablering-altinn/](https://skatteetaten.no/samarbeidspartnere/reetablering-altinn/) og spesielt om konsekvenser for blant annet revisor: skatteetaten.no/samarbeidspartnere/reetablering-altinn/regnskapsforer-revisor/

NHOs kommune-NM: Sola er årets vinner – igjen

Årets kåring rangerer Sola kommune på førsteplass, deretter følger Oslo, Bærum og Trondheim. På fylkesnivå er rangeringen som i fjor, Oslo på topp, fulgt av Rogaland og Akershus.

Kommune-NM måler kommune-Norges økonomiske bærekraft, basert på 20 kvantitative indikatorer for næringsliv, arbeidsmarked, demografi, kompetanse og kommuneøkonomi.

Kommune-NM 2025 dekker fem temaområder: Næringsliv, arbeidsmarked, demografi, kompetanse og kommuneøkonomi. Kåringen er basert på kvantitative data hentet fra offisielle statistikker.

Sola har toppet listen siden 2018 og gjør det bra innenfor alle områdene som måles, og rangerer førsteplass på arbeidsmarkedsområdet. Oslo og Bærum gjør det også bra på de fleste områder.

Kommuner som rangeres høyt har gjerne høy yrkesdeltakelse, variert næringsliv, ung og kompetent arbeidsstyrke og god kommuneøkonomi. I motsatt ende finner vi mange små distriktskommuner preget av fraflytting og aldring.

På fylkesnivå utmerker Oslo seg særlig på næringsliv og arbeidsmarked, mens Rogaland har best kommuneøkonomi og lavt sykefravær. Akershus gjør det sterkt på demografi og inntektsnivå.

Tallsammenstillingene viser at kommuner med høyt sykefravær også har en tendens til å ha høyere uføreandel, lavere utdanningsnivå og dårligere kommuneøkonomi.

Svakere kommuneøkonomi trekker ned resultatene. Tre av fem kommuner har negativt driftsresultat og syv av ti har tæret på sine disposisjonsfond. Årsaken er økte kostnader og renter, og lavere skatteinntang enn ventet.

Rangeringen innen de ulike områdeindikatorerne er:

- Næringsliv: 1. Bærum 2. Austevoll 3. Lier
- Arbeidsmarked: 1. Sola 2. Kvitsøy 3. Sogndal
- Demografi: 1. Oslo 2. Lørenskog 3. Nannestad
- Kompetanse: 1. Kongsberg 2. Sola 3. Bærum
- Kommuneøkonomi: 1. Aukra 2. Frøya 3. Klepp ●

Kommune-NM sammenstiller 20 ulike indikatorer på fem ulike områder og er utelukkende basert på kvantitative data, hentet fra offisielle statistikker. Kommune-NM sier dermed ikke noe om den enkelte kommunes næringsvennlighet, ei heller hvor i Norge det er best å bo. Årets kommune-NM er basert på tall for 2024. For hver indikator rangeres kommunene fra 1 for høyest score til 357 for lavest score.

Kilde: NHO

Se hvilken plass din kommune og ditt fylke lander på: nho.no/tema/offentlig-sektor-og-naeringslivet/kommune-nm/

Eierstyringsskolen

Mange snakker om selskapsorganisering i kommunesektoren – men få snakker om hvordan man faktisk styrer det man eier.

Derfor har Samfunnsbedriftene laget en serie med korte og praktiske artikler om eierstyring i kommunalt eide selskaper – med folkevalgte og kommuneledere som målgruppe.

Artiklene bygger på forskning, erfaring og anbefalinger fra NUES, KS, Samfunnsbedriftene og flere nasjonale utredninger – men er skrevet for travle folkevalgte og kommuneledere som vil ha innsikt de kan bruke. ●

Agnete B. Sommerset, juridisk direktør, Samfunnsbedriftene

Hele artikkelserien om eierstyring i kommunalt eide selskaper er tilgjengelig på Samfunnsbedriftenes nettside: samfunnsbedriftene.no/eierstyring

Kontroll og revisjon i kommunal sektor

Hovedinnholdet i denne boka er utfyllende kommentarer til bestemmelsene om egenkontroll i kommuneloven (syvende del) og forskrift om kontrollutvalg og revisjon, herunder kommunestyrets kontrollansvar (kap. 22), kontrollutvalg (kap. 23) og revisjon (kap. 24). Lovens bestemmelser om kommunedirektørens internkontroll (kap. 25) og eierstyring (kap. 26) blir også kommentert. Videre behandles utvalgte deler av bestemmelsene om statlig tilsyn (kap. 30) med vekt på samordning.

Denne fjerde utgaven er oppdatert i tråd med ny lov og forskrift samt med de tolkningsuttalelsene mv. som har kommet etter at disse trådte i kraft.

Boka er først og fremst skrevet med tanke på dem som arbeider med kontroll og revisjon i kommunal sektor, herunder kontrollutvalgsmedlemmer, men vil også være nyttig for øvrige folkevalgte og ansatte i kommuner, fylkeskommuner og kommunale, fylkeskommunale og interkommunale virksomheter.

Fjerde utgaven av boka er skrevet av rådgiver Renate Borgmo, Fredrikstad kommune (tidl. seniorrådgiver i NKRF) og seniorrådgiverne Bjørn Bråthen og Knut Erik Lie i NKRF.

Innehaverne av boka vil få tilgang til en QR-kode som via en smarttelefon eller et nettbrett, gir tilgang til en egen nettside hvor forfatterne vil publisere vesentlige endringer etter at papirutgaven av boka gikk i trykken (des.-22), og som er av betydning for innholdet i boka.

Pris (inkl. porto/eksp.) kr 490 for medlemmer og studenter og kr 590 for andre.

Bestilling kan gjøres på eget bestillings-skjema på NKRFs nettsider. QR-koden fører deg til mer info og bestilling.

– på vakt for
*felleskapets
verdier*

– kontroll og revisjon i kommunene

Ny rapport fra KS om uetisk atferd, korrupsjon og velferdskriminalitet

Få kommuner og fylkeskommuner har erfaringer med korrupsjon, og korrupsjon oppfattes generelt ikke som en stor utfordring. Press om uetisk atferd er derimot mer utbredt. Velferdskriminalitet rapporteres sjelden, men enkelte områder peker seg ut som særlig sårbare.

På oppdrag fra KS har Samfunnsøkonomisk Analyse og KPMG kartlagt forekomsten av og sårbarheten for uetisk atferd, korrupsjon og velferdskriminalitet i kommuner og fylkeskommuner. Kartleggingen bygger på en spørreundersøkelse blant ordførere, fylkesordførere, kommune- og fylkeskommunedirektører, kommunalsjefer samt ledere av kommunale selskaper.

Kartleggingen viser at kommunene har gode systemer, men ønsker seg mer brukervennlige verktøy og arenaer for erfaringsdeling.

Få respondenter rapporterer erfaringer med korrupsjon, og korrupsjon oppfattes generelt ikke som en stor utfordring

Kun to kommunedirektører rapporterer om korrupsjon i 2024, og to ordførere viser til hendelser de siste tre årene. Av de aggregerte svarene fra kommunalsjefene, framkommer det at 21 kommuner har vært berørt av en eller flere hendelser de siste tre årene. Dette utgjør 8 prosent av kommunene som er representert blant respondentene.

Flere av hendelsene rapportert av kommunalsjefene beskrives imidlertid som habilitetsutfordringer, misbruk av stilling eller kommunens avtaler for egen vinning, samt tilfeller der ansatte har blitt forsøkt presset til å gjøre noe. Dette er forhold som ligger i grenseland mellom korrupsjon og uetisk atferd, og omfanget av faktiske korrupsjonshendelser er derfor trolig noe lavere.

Forventninger eller press om uetisk atferd er langt mer utbredt enn korrupsjon

32 prosent av kommunedirektørene rapporterer slike erfaringer i 2024. Kommunal- og fylkessjefenes svar viser at ansatte i 53 prosent av kommunene og fylkeskommunene har opplevd dette de siste tre årene. 37 prosent av ordførere og fylkesordførere rapporterer at de har kjennskap til slike forventninger rettet mot politikere i kommunestyret eller fylkestinget, mens 5 prosent av de kommunale selskapene har lignende erfaringer.

Forventninger om uetisk atferd ser ut til å være mer utbredt i større kommuner

Det kan henge sammen med at større kommuner i større grad konkurranseutsetter ulike tjenester og

behandler flere saker, som byggesøknader og andre tillatelser. Uavhengig av størrelse handler forventningene ofte om urettmessig favorisering av aktører med særinteresser, omgåelse av regelverk eller bruk av offentlige midler i strid med regler og vedtatte prioriteringer. Intervjuene bekrefter at dette er utfordringer kommunene kjenner godt igjen, og viser at grensen mot korrupsjon i noen tilfeller kan være uklare.

Flest respondenter oppgir at tilbud om bestiklinger eller press om uetisk atferd, oftest kommer fra virksomheter innen bygg og anlegg samt eiendomsforvaltning

Risikoen for korrupsjon og press oppleves også som størst i areal-, plan- og byggesaksområdet. Oppfatningene samsvarer i stor grad med hvilke områder som har vært involvert i kjente korrupsjonstilfeller.

De fleste vurderer mellomledere i kommunen som særlig utsatt for både korrupsjon og press om uetisk atferd

En mulig forklaring er at de både er tett på tjenestene og samtidig har beslutningsmyndighet som kan påvirke utfallet av saker.

Få respondenter rapporterer erfaringer med velferdskriminalitet

Om lag 9 prosent av kommunedirektørene oppgir å ha erfaring med én eller flere former for velferdskriminalitet i 2024, mens 6 prosent av ordførerne rapporterer det samme de siste tre årene. Blant kommunal- og fylkes-sjefer er andelen 10 prosent, og de representerer 18 prosent av kommunene og fylkeskommunene. De tilfellene som rapporteres gjelder særlig misbruk av ytelse fra Nav, samt kommunale boligjenester og BPA-ordningen.

Svært få respondenter i spørreundersøkelsen mistenker at den velferdskriminaliteten de rapporterer om, er utført av kriminelle nettverk

Kun et fåtall kommunalsjefer oppgir slike mistanker. I intervjuene var det ingen som kunne peke på konkrete eksempler på organisert velferdskriminalitet tilsvarende det man har sett i Sverige.

De fleste kommuner og fylkeskommuner drøfter etikkrelaterte spørsmål jevnlig, både i administrasjonen og i politisk ledelse

Kommunenes retningslinjer vurderes som klare, men utfordringene knyttes ofte til praktisk etterlevelse og lokale forhold. Habilitet og risikovurdering trekkes særlig fram som krevende områder.

Kartleggingen viser også at mange kommuner ønsker seg mer konkrete og praktikable verktøy for risikovurdering

Flere etterlyser enklere råd som kan brukes i en travel hverdag, og bedre muligheter for erfaringsdeling mellom kommuner.

Selv om KS allerede har utviklet flere ressurser, ser kjennskapen til disse ut til å være noe begrenset

For at råd og retningslinjer skal få størst effekt, bør de i størst mulig grad integreres i kommunenes egne systemer og rutiner. ●

Lenke til rapporten "Uetisk atferd, korrupsjon og velferdskriminalitet i kommuner og fylkeskommuner" (pdf): ks.no/contentassets/1e1b22ac876e41cfb111a45f901ff7e6/uetisk-atferd-korrupsjon-og-velferdskriminalitet-i-kommuner-og-fylkeskommuner.pdf

Cybersjekk – nytt verktøy skal øke cybersikkerheten

Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) har lansert et nytt, gratis verktøy som skal bedre cybersikkerheten hos norske kommuner og virksomheter.

Cybersjekk.no er en tjeneste hvor alle virksomheter kan sjekke sin egen digitale sikkerhetstilstand. Det er et gratis verktøy som skal gi norske virksomheter viktig støtte i arbeidet med sin digitale trygghet. Målgruppen for Cybersjekk er alle norske virksomheter, uavhengig av samfunnssektor eller forvaltningsnivå.

Cybersjekk gir virksomheter et raskt overblikk over virksomhetens sikkerhetstilstand og følger opp med konkrete tiltak for å bedre sikkerhetsnivået ytterligere.

NSM ser at trusselaktører i cyberdomenet utnytter for svake passord og kjente sårbarheter for å komme seg inn i digitale systemer. Enkle og nødvendige tiltak er verken dyre eller vanskelige å ta i bruk.

Verktøyet kommer med anbefalte og prioriterte tiltak tilpasset den enkelte virksomheten. Dette gir virksomheter og kommuner et godt utgangspunkt for å kunne planlegge og prioritere tiltak.

Cybersjekk gir virksomheter et raskt overblikk over virksomhetens sikkerhetstilstand og følger opp med konkrete tiltak for å bedre sikkerhetsnivået ytterligere.

Cybersjekk bygger på NSMs grunnprinsipper for IKT-sikkerhet og ytterligere digitale råd fra NSM.

NSMs grunnprinsipper for IKT-sikkerhet er tiltak for å beskytte informasjonssystemer mot uautorisert tilgang, skade eller misbruk. Tiltakene tar for seg kartlegging og beskyttelse av egne systemer, tiltak for å oppdage og håndtere hendelser.

Slik fungerer tjenesten:

- Spørsmålene er organisert i 11 kategorier.
- Virksomheter kan velge å svare på alle eller utvalgte kategorier.
- Basert på svarene som er oppgitt får virksomheten forslag til viktigste tiltak, som virksomheten kan innføre for å forbedre egen IKT-sikkerhet.
- En del av kategoriene krever en viss kjennskap til oppbygging og forvaltning av virksomhetens IKT-systemer, og kan være lettere å besvare med hjelp fra en IKT-ansvarlig eller IKT-sikkerhetsansvarlig.
- Første kategori handler om ledelse. Ledere kan gjerne ta disse, for om de ikke har svaret, så kan det være svar nok i seg selv. Sikkerhet er et lederansvar.
- Virksomhetens opplysninger forlater aldri data-maskinen som brukes for å gjøre undersøkelsen. Dette gjør det enklere for virksomheten å holde oversikt over hvor deres egne opplysninger blir av. ●

Kilde: NSM

KS styrker arbeidet mot velferds kriminalitet

Inspirert av sin søsterorganisasjon i Sverige, Sveriges Kommuner och Regioner – SKR, har KS lansert en sjekkliste med åtte råd for å forebygge og motvirke velferds kriminalitet.

Organisert velferds kriminalitet defineres som, når en aktør utnytter kommuners og fylkeskommuners velferdssystem og -ytelser for egen vinning, og dreier seg om misbruk av offentlige velferdsordninger gjennom bedrageri og svindel.

I Sverige har organisert velferds kriminalitet vært på dagsorden i mer enn ti år. SKR definerer velferds-kriminalitet slik: "När en aktör – företag, förening eller privatperson – otillbörligen utnyttjar kommuners och regioners välfärdssystem för egen vinning." De knytter samtidig sammen organisert velferds kriminalitet med andre typer av trusler og påvirkning – infiltrasjon av administrasjonen, påvirkning av beslutninger (korrupsjon), indirekte og direkte trusler mot ansatte.

Erfaringene fra Sverige viser at kommunesektoren er sårbar. Organisert kriminalitet omfatter både misbruk av ytelser og bevilgninger, juks med tilskudd til foreninger og lag, tilbud på offentlige anskaffelser hvor man ikke følger regelverk eller bløffer om leveranser, infiltrasjon av administrative stillinger og ulike former for utilbørlig påvirkning eller t om trusler og vold.

Ulike beregninger viser at velferdssystemet i Sverige tappes for et sted mellom 38 og 66 milliarder svenske kroner. Det er langt mer enn hva kriminelle tjener på for eksempel narkotika! Beløpene er så store at de i realiteten underminerer finansieringen av velferdssamfunnet. Innbyggernes tillit til kommuner og staten påvirkes også, som i forlengelsen er en trussel mot rettssikkerheten og demokratiet.

Den ferske FoU-rapporten fra KS: "Uetisk atferd, korrupsjon og velferds kriminalitet i kommuner og fylkeskommuner" viser at **norske kommuner og fylkeskommuner i liten grad opplever velferds kriminalitet som et problem i dag**. Kun tre prosent av kommune- og fylkeskommunedirektørene mener at de har vært utsatt for kriminalitet fra organiserte nettverk. Likevel peker flere på risikoområder som kan utnyttes: ytelser fra NAV, BPA-ordningen, kommunale boliger og tilskudd til frivillige lag og organisasjoner.

I samarbeid med PwC har KS oversatt og tilpasset **åtte råd for å forhindre velferds kriminalitet i kommunal sektor** fra Sverige:

1. Bevisstgjør hva velferds kriminalitet er og hvordan den fungerer
2. Identifiser og analyser risiko
3. Forsterk internkontroll og revisjon

4. Vær oppmerksom på avvik
5. Bygg organisatorisk evne til å håndtere
6. Samarbeid internt og eksternt
7. Anmeld alltid kriminalitet – og lær av situasjonen
8. Følg med på utviklingen hos andre

Disse rådene passer både på overordnet nivå – for eksempel i kommunedirektørens ledergruppe – og ute i virksomhetene, som på et sykehjem eller i et kommunalt foretak.

Rådene er nærmere konkretisert i en **sjekkliste** for å støtte kommuner og fylkeskommuner i Norge i arbeidet med å forebygge, oppdage og motvirke organisert velferds kriminalitet. Sjekklisten skal øke bevisstheten om risikoene, være et utgangspunkt for opplæring og tiltak, og bidra til å styrke organisasjonenes evne til å håndtere utfordringer knyttet til organisert velferds kriminalitet.

Ulike beregninger viser at velferdssystemet i Sverige tappes for et sted mellom 38 og 66 milliarder svenske kroner. Det er langt mer enn hva kriminelle tjener på for eksempel narkotika!

KS peker også på **viktigheten av samarbeid på tvers** – både internt i kommunene og med nasjonale myndigheter. Flere initiativer er allerede i gang, som Samarbeid mot svart økonomi (SMSØ), KS' storbynettverk om ungdomskriminalitet, og dialog med Nasjonalt tverretatlig analyse- og etterretningssenter (NTAES).

Revisjon trekkes også fram som et sentralt virkemiddel. NKRF har de siste årene hatt økt oppmerksomhet på problematikken, inspirert av erfaringer fra Sverige. Se blant annet:

- SKRs rapport: Revisionens roll i arbeidet attmotverka välfärdsbrott.
- Brottsforebyggande rådet (Brå) i Sverige: Rapport 2025:4 Otillåten påverkan från kriminella och extremistiska grupperingar – Påverkansförsök mot förtroendevalda och kommunal förvaltning og Handbok för att förebygga otillåten påverkan ●

Kilde: KS

Skulle vært åpent møte under behandling av budsjettsak

Statsforvalteren i Agder har gjennomført lovlighetskontroll av Tvedestrand kommunestyres vedtak om å lukke møtet under behandling av budsjettsaken 22. april 2025.

Tvedestrand kommune hadde i 2024 et underskudd på 23,3 millioner kroner. I et ekstraordinært kommunestyremøte 22. april 2025 skulle kommunestyret behandle inndekning av underskuddet. Kommunestyret vedtok å lukke deler av møtet, og Statsforvalteren er kommet til at beslutningen om å lukke møtet ikke var i samsvar med kommuneloven.

Hovedregelen er at møter i folkevalgte organer skal være åpne for alle. Dette prinsippet er også nedfelt i Grunnloven. Det innebærer også at møter bare kan lukkes når bestemte vilkår er oppfylt.

Et folkevalgt organ skal vedta å lukke et møte når det skal behandle en sak som angår en arbeidstakers tjenstlige forhold. Organet kan vedta å lukke møtet hvis hensynet til personvern krever at møtet lukkes. I denne saken har kommunen vist til at flere av tiltakene som ble omtalt, berørte spesifikke enheter og ansatte.

Ifølge Statsforvalteren må denne kommunestyresaken klassifiseres som en budsjettsak. Den gjaldt verken en konkret personalsak, eller konkrete forhold i en konkret sak.

Også når det gjelder lukking med bakgrunn i personvern hensyn, er terskelen høy. Dette er i hovedsak tillatt i situasjoner der det vil kunne komme frem opplysninger som ligger nært opp mot taushetsbelagte opplysninger om noens personlige forhold. Hensynet til personvernet må avveies mot hensynet til allmenhetens interesse av å være til stede i møtet, og møtet kan bare lukkes dersom hensynet til personvernet veier tyngst.

Selv om det foreligger saksbehandlingsfeil, slår forvaltningsloven fast at vedtak er gyldige «når det er grunn til å regne med at feilen ikke kan ha virket bestemmende på vedtakets innhold». Statsforvalteren ser ikke at det er en reell mulighet for at det endelige vedtaket i saken ville blitt et annet dersom møtet hadde vært åpent, og har derfor kommet frem til at det endelige vedtaket er gyldig.

Dermed opprettholdes vedtaket om hvordan underskuddet på 23,3 mill. kroner fra regnskapsåret 2024 skal dekkes inn.

Kilde: Statsforvalteren i Agder

Korrupsjon i offentlige anskaffelser

På vegne av det svenske konkurransetilsynet har professor Olle Lundin ved Uppsala universitet undersøkt hvordan korrupsjon ser ut i forbindelse med offentlige anskaffelser og andre offentlige kontrakter i Sverige.

Korrupsjon i forbindelse med offentlige anskaffelser er et alvorlig samfunnsproblem som risikerer både å svekke tilliten til våre offentlige institusjoner og skade konkurransen, noe som fører til redusert økonomisk effektivitet, og at vi som borgere får mindre ut av skattepengene våre.

I Sverige utgjør offentlige anskaffelser over 900 milliarder svenske kroner per år, noe som tilsvarer omtrent en sjettedel av landets BNP. Offentlige anskaffelser

utgjør dermed et enormt marked, som igjen skaper både insentiver og muligheter for korrumpert atferd. Disse foregår hos et mylder av ulike oppdragsgivere rundt om i landet med varierende behov og forutsetninger. Det handler om alt fra store offentlige etater til små kommunale selskaper.

Formålet med rapporten "Korruption i samband med offentliga inköp" er å gi et nyansert bilde av korrupsjonens karakter i forbindelse med offentlige anskaffelser og

identifisere spesifikke risikoområder og mulige tiltak for å redusere slik risiko. Professor Olle Lundin er selv ansvarlig for vurderingene og konklusjonene i rapporten.

Korrupsjon er et begrep som ikke har en helt enhetlig definisjon. I bunn og grunn handler det om misbruk av en offentlig stilling til enten ens egen eller noen som står en nær sin egen fordel. Hvor grensene for korrupsjon går er ikke alltid helt klare.

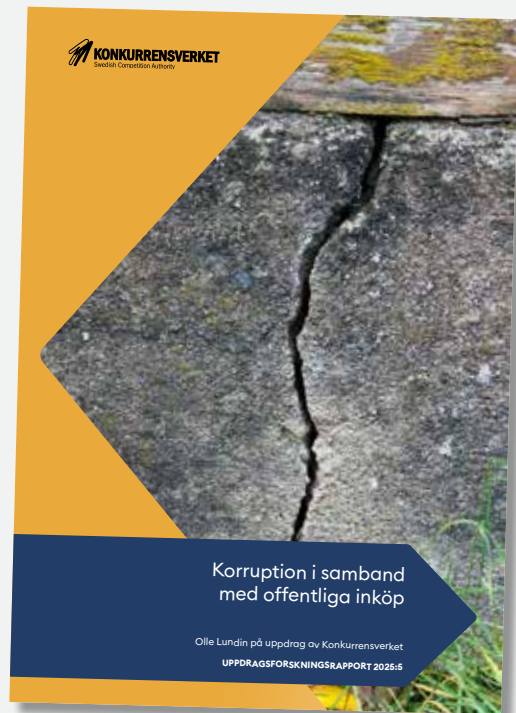
De fleste har nok en klar ide om visse typer handlinger som de klart vil klassifisere under begrepet korrupsjon, for eksempel å gi eller ta imot bestiktelser. I periferien er det imidlertid en rekke atferder og ordninger der det er vanskeligere å finne konsensus om hvorvidt det utgjør korrupsjon eller ikke. Synet på hva som er hensiktsmessig og hva som ikke er det, ser også ut til å ha endret seg over tid, og i dag ser grensen for hva som er korrupsjon eller i det minste upassende ut til å være mye strengere.

De fleste føler ikke at det er noen omfattende korrupsjon når det gjelder offentlige anskaffelser, og at i den grad det eksisterer, er det et spørsmål om vennskap snarere enn bestiktelser.

Kjernen i rapporten er en intervjuundersøkelse med et titalls personer fra både offentlig sektor og private virksomheter som jobber med eller i nær kontakt med offentlige anskaffelser, enten som innkjøpere, ledere i oppdragsgivere eller hos leverandører til offentlige myndigheter. Samtaler med disse tyder på at korrupsjonsproblemet i offentlige anskaffelser oppleves som relativt begrenset. De fleste føler ikke at det er noen omfattende korrupsjon når det gjelder offentlige anskaffelser, og at i den grad det eksisterer, er det et spørsmål om vennskap snarere enn bestiktelser.

På den annen side oppleves risikoen som betydelig høyere når innkjøp gjøres i virksomheter, hvor myndighetenes innkjøpsenheter har begrenset innsikt og mulighet til å kontrollere at alt er gjort riktig. At avrop gjennom rammeavtaler eller direkte tildelinger ofte tillates gjennomført av et stort antall ulike personer ute i virksomheten, oppleves som problematisk av flere respondenter og skaper risiko for korrupt atferd.

Gjennom intervjuene trekkes flere andre prosedyrer frem som spesielt risikable. Det offentliges avhengighet

av eksperter og konsulenter trekkes frem som et særlig risikoområde. Mange mener at offentlige virksomheter særlig på visse områder, havner helt i hendene på eksperter med interesser som ikke nødvendigvis er i tråd med virksomhetenes. Når innkjøpene gjelder komplekse varer eller tjenester, er det vanskelig for virksomhetene selv å verifisere om informasjonen de har fått fra sakkyndige, er korrekt.

Det offentliges avhengighet av eksperter og konsulenter trekkes frem som et særlig risikoområde.

Et beslektet problem som trekkes frem er bransjer hvor det er stor utveksling av personell mellom offentlige virksomheter og leverandører. Byggebransjen er for eksempel en av dem som trekkes frem under intervjuene. Ansatte eller konsulenter som for eksempel under en anskaffelse har bidratt til å forberede den, og som etter at en avtale er inngått, får ansettelse hos den vinnende leverandøren, blir sett på som problematiske.

Det er ofte vanskelig å vite når i anskaffelsesprosessen en rekruttering startet og om den faktisk har ført til korrupsjon, men fenomenet i seg selv må uansett oppfattes som skadelig for myndighetenes tillit. ●

Kilde: Konkurrensverket

Norges best styrte kommuner – Kommuneindeksen 2025

Kommuneindeksen 2025 trekker fram de kommunene som har vist best styring i året som gikk, 2024, og sammenligner utviklingen kommunene har hatt de siste tre årene. *Sandefjord, Kvitsøy og Rendalen* kommer på topp i Kommuneindeksen 2025.

For fjerde år på rad har analyse- og rådgivnings-selskapet Agenda Kaupang på oppdrag fra Storebrand Livsforsikring AS laget en rapport om økonomistyring og tjenestekvalitet i norske kommuner.

Rapporten, med KOSTRA-tall som underlag, gir innblikk i hvorfor noen kommuner kan kombinere lave kostnader med god tjenestekvalitet.

Kommuneindeksen sammenligner både kostnader, tjenestekvalitet og finanser i norske kommuner.

Kommunene er både tjenesteprodusenter, myndighetshåndhevere, samfunnsutviklere og organisator av lokalt folkestyre. Kommuneindeksen legger vekt på rollen som tjenesteprodusent.

Rapporten viser at det ikke finnes noen enkle ytre kjennetegn ved kommunene som gjør det bra. Det er både små og store, rike og mindre rike kommuner på toppen av listen. Dataene fra kommuneindeksen 2025 viser at:

Når ytre forhold som størrelse og inntektsnivå ikke forklarer kvalitet, peker analysene mot indre faktorer kommunene selv kan påvirke.

- Det er ingen positiv sammenheng mellom kostnader og kvalitet. Det er tvert imot en tendens til at kommuner med høye kostnader har lav kvalitet. *Kostnadsnivå* forklarer 20 prosent av variasjonen i kvalitet.
- Det er en svak sammenheng mellom kommune-størrelse og kvalitet. *Antall innbyggere* forklarer 5 prosent av variasjonen i kvalitet.
- Det er en klar sammenheng mellom sentralitet og god styring.

Sentralitet forklarer 30 prosent av variasjonen i samlet Kommuneindeks.

- Et flertall av kommunene med god styring i år, utmerket seg med god styring i fjor.

Når ytre forhold som størrelse og inntektsnivå ikke forklarer kvalitet, peker analysene mot indre faktorer kommunene selv kan påvirke. Dette er faktorer som organisering, ledelse, teknologi og kompetanse. Kommunedataene viser at:

- Kommuner med lavt sykefravær, lite deltid og lave turnover har bedre tjenestekvalitet. *Arbeidsmiljødataene* forklarer 8 prosent av variasjonen i kvalitet. ●

Les mer om kåringen på nettsiden til Agenda Kaupang: agendakaupang.no/_kommuneindeksen_2025/

Oversikt over fagartikler i *kontroll & revisjon* 2025

Tema	Forfatter	Side	Nr.
REVISJON Revisjon av kunstig intelligens i offentlig sektor	Carolin Prabhu	4 – 8	2
REGNSKAPSREVISJON Årsoppgjørrevisjonen 2024	Knut Erik Lie	27 – 31	1
Måleffektiv revisjon gjennom risiko vurderingen	Ellen M. Kulset	9 – 12	2
Vesentlighet ved revisjon av regnskaper i kommunal sektor	Knut Erik Lie	22 – 24	3
Revisjon av selvkostområder i årsregnskapet	Monica Smith-Tønnesen	17 – 19	5
FORVALTNINGSREVISJON Hvordan spise en elefant? – Lavinntekt som tema for forvaltningsrevisjon	Magnus Michaelsen	4 – 9	1
Toppfinansieringsordningen for særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester	Ingrid Elene Anderson	20 – 22	2
Spennende samarbeid om forvaltningsrevisjon om Helseplattformen	Kathrine Moen Bratteng	4 – 8	4
REGNSKAP Endringer i norske bokføringsstandarder	Jan Terje Kaaby	13 – 16	5
KONTROLLUTVALG Når virkeligheten spriker: Helseplattformen	Gjermund Gorset	9 – 10	4
Frå kontrollutvalet til kommunestyret og tilbake igjen – korleis sikra god flyt i kommunikasjonen?	Bjarte Stølås Storli	11 – 14	4
DIVERSE ROBEK og fallgruven ufordelte innsparinger i årsbudsjettet og økonomiplanen	Kristine Enger	10 – 12	1
Arbeidslivskriminalitet og lønstjuveri	Lars Mamen	15 – 16	1
Driving Climate Action: Why Public Sector Disclosures Matter	Celine Chan	17	1
Internkontroll – til glede og besvær	Mette Vikan Andersen og Margrete Haugum	18 – 19	1
Nå er det alvor – Rustet for en usikker fremtid – intervju	Cecilie Daae	20 – 22	1
Har du takket ja til å lede, har du takket ja til å vise veg: KI i offentlig sektor	Kirsti Kierulf	15 – 16	2
Hva er trygg ledelse? – intervju	Birgitte Lange	17	2
Hållbarhet – Vad är det?	Sara Lissdaniels	18 – 19	2
Kvalitetskontrollen 2024	Øyvind Nordbrønd Grøndahl	24 – 25	2
Tøffere tider for kontroll- og revisjonsselskaper: Frykter varig kompetansemangel	Steinar Q. Andersen	26 – 27	2
Kan en presset kommuneøkonomi presse de etiske grensene?	Rannveig Mogren	4 – 5	3
Samarbeid gir billigere og bedre tjenester	Bernt Lind-Aaby	6 – 9	3
Nye globale standarder for internrevisjon fra IIA – nå også på norsk	Wilhelm Kavli	10 – 11	3
Forbudene utfordres – forsvarlig saksbehandling av kommunale garantier viktigere enn noen gang	Kristine Enger	14 – 15	3
Hvilket avkastningsmål skal kommunen bruke for plassering av midler?	Jostein Aksdal og Erlend Lade Støylen	17 – 21	3
Er dine rapporter godt skrevet?	Wilhelm Kavli	26 – 27	3
Merverdiavgiftsbehandlingen i Samarbeidsprosjekter	Amanda Skoglund og Gaute Corneliussen	29 – 31	3
Årene går – kommunale informasjonssikkerhets- og personvernutfordringer består ...	Harald Torbjørnsen	17	4
Välfärdsbrottslighet – ett hot mot samhällskontraktet – Vad kan Norge lära av Sverige?	Christina Kiernan	4 – 5	5
Beskytt ressursene! Korrupsjon som trussel mot virksomhetsstyringen	Kari Tvetbråten	6 – 11	5
Kontroll og tilsyn i et samfunnsikkerhetsperspektiv – kontrollutvalg og revisjon må lenger frem på banen	Elisabeth Vik Aspaker	4 – 5	6
Politiattest i barnehager: Kontroll, rettssikkerhet og behov for lovendring	Bjørn H. Wikasteen	6 – 8	6

VESTFOLD OG TELEMAR REVISJON IKS

Torkil Altern (48) er ansatt som forvaltningsrevisor fra 1. desember 2025. Han er statsviter, og kommer fra jobb som rådgiver i Norsk folkehjelp. Han har tidligere arbeidet med rådgivning i EY og som saksbehandler i Utlendingsdirektoratet.

ROMERIKE REVISJON IKS

Mathias Hønsen (30) startet 15. september 2025 som finansiell revisor. Mathias startet karrieren i privat næringsrevisjon hos Tele-revisjon AS, men har byttet over til kommunal revisjon. Han arbeider i Romerike revisjon samtidig som han fullfører en mastergrad i regnskap og revisjon.

Styrk rollen din i kontrollutvalget!

Bli med på årets viktigste møteplass for kontrollutvalg! **Kontrollutvalgskonferansen 2026** arrangeres 27.-28. januar på Clarion Hotel & Congress Oslo Airport og samler medlemmer og ledere fra hele landet til to dager med aktuelle tema og engasjerende foredrag.

Kommunekommisjonen og veien videre

Hvordan kan kommunene bli robuste, demokratiske og bærekraftige? Leder av Kommunekommisjonen, **Eivind Dale**, deler kommisjonens vurderinger av de største utfordringene og mulighetene som ligger foran oss. Han presenterer vurderingene av sektorens største utfordringer og viser hvilken rolle kontroll og revisjon kan få i en ny virkelighet.

Sykefravær, kvinnehelse og velferd

Høyt fravær svekker kvalitet og bærekraft i tjenestene. Samtidig må kvinnehelse få sterkere plass i kommunal praksis. **Nina Tangnæs Grønvold**, leder av Kvinnearbeidshelseutvalget, **Simen Markussen** fra Frischsenteret og **Stig Arne Holtedahl**, kommunedirektør i Marker, belyser hvordan forskning og ledelse kan bidra til endring – viktig kunnskap for kontrollutvalg som følger opp kvalitet og ressursbruk.

Kunstig intelligens og personvern

KI brer om seg i offentlig sektor og gir nye muligheter, men også etiske og juridiske utfordringer. **Bjørn Aslak Juliussen** fra Universitetet i Tromsø og representanter fra kommunal sektor

viser hvordan teknologien brukes, hvilke dilemmaer som oppstår – og hva kontrollutvalgene bør stille spørsmål ved.

Selskapsorganisering i kommunal sektor

Flere oppgaver løses gjennom selskaper og samarbeid. **Jan Erling Klausen** fra Universitetet i Oslo og **Agnete Sommer-set** fra Samfunnsbedriftene diskuterer hvordan dette påvirker åpenhet, styring og kontroll – og hva kontrollutvalgene må være bevisst på.

Grønn kontroll og revisjon

Hvordan kan revisjon bidra til at kommunene når klima- og miljømålene? **Aase Kristine Lundberg** fra Nordlandsforskning viser hvordan grønn kontroll kobler miljøpolitikk, økonomi og revisjon – og gir nye perspektiver på bærekraftig forvaltning.

Den etiske kommunen

Hva vil det si å være en etisk kommune? Lederen for Kommunesektorens etikkutvalg, **Dagfinn Høybråten**, utfordrer deltakerne til å reflektere over verdier, praksis og kontrollutvalgets rolle i å styrke etikken i styring og forvaltning.

Tillit og demokratisk deltakelse

Tillit er limet i lokaldemokratiet. **Kari Steen-Johnsen** fra Institutt for samfunnsforskning ser på utviklingen i deltakelse og engasjement – og hvordan kontrollutvalgene kan bidra til å bygge åpenhet, tillit og demokrati. ●

Kontroll & revisjon utgis av:

NKRF – kontroll og revisjon i kommunene
Postboks 1417 Vik, 0115 Oslo
Tlf.: 23 23 97 00

E-post: post@nkrf.no

www.nkrf.no
www.linkedin.com/company/nkrf
www.facebook.com/nkrf.no

Bankkontonr.: 1450.12.70424
Org.nr.: 975 450 694 MVA

Ansvarlig redaktør:

Styreleder Per Olav Nilsen

kontroll & revisjon kommer ut seks ganger i året:

2.1., 3.3., 2.5., 1.7., 1.9. og 3.11
Frist for innsending av stoff til NKRF er som hovedregel den 5. i måneden forut for utgivelse.

Abonnementspris:

Kr 575 pr. år

Forsidebilde:

Foto: Odd Skarbomyr, DSB

Annonsepriser:

1/1-side bakside kr 6 250
1/1-side andre sider kr 5 700
3/4-side kr 5 050
1/2-side kr 4 400
1/4-side kr 3 250
1/8-side kr 1 950
Prisene er ekskl. mva.
Rabatt vurderes ved flere innrykk.
Andre annonseformat etter forhandlinger.

Opplag: 1600
ISSN 2703-9692

Foto som ikke er merket med rettighetshavere eies av NKRF.

Skann QR-koden og få kontroll & revisjon direkte på smarttelefon eller nettbrett.

Grafisk design og trykk:
Mercur Grafisk AS

Returadresse:
NKRF
Postboks 1417 Vika
0115 Oslo

For mer info,
program og
påmelding, se
[NKRF.no/kurs](https://nkrf.no/kurs)

NKRFs Kontrollutvalgskonferanse 27-28 januar 2026

Clarion Hotel & Congress Oslo Airport

Bli med på årets viktigste møteplass for kontrollutvalg!

I januar samles medlemmer fra hele landet for to dager med innsikt, inspirasjon, faglig påfyll og sosialt samvær.

Stikkord: Kommunekommisjonen, kunstig intelligens, etikk, grønn kontroll og revisjon, selskapsorganisering og tillit i lokaldemokratiet.

Styrk rollen din i kontrollutvalget!

– på vakt for
fellesskapets
verdier

– kontroll og revisjon i kommunene

NKRF
KU26
#ku26nkrf